

Nr 26

Trafikutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973:171 angående ny organisation för televerket jämte motion.

Propositionen

I propositionen 1973:171 har Kungl. Maj:t (kommunikationsdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för en ny organisation för televerket som av departementschefen i propositionen förordats,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om sådana avvikelser från den föreslagna organisationen, som inte bryter mot grundprinciperna för organisationen,
3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för genomförandet av den nya organisationen.

I propositionen föreslås ny organisation för televerket. Förslaget berör televerkets totala verksamhet men påverkar i första hand organisationen inom den centrala förvaltningen. Genom en organisation uppbyggd på resultatenheter skapas förutsättningar för ökad delegering av ansvar och befogenheter från centralförvaltningen. Därigenom möjliggörs också – i förening med andra organisationsåtgärder – en ökad effektivitet i verksamheten. Delegeringen ger bättre förutsättningar för ökat personalinflytande, och omfattande försök med utvidgad företagsdemokrati planeras.

Den föreslagna organisationen innebär i korthet följande. De lokala teleområdena får som resultatenheter större ansvar för verksamheten och blir direkt underställda generaldirektören. Vid sidan härav läggs ett övergripande resultatansvar centralt på tre s. k. resultatområden. Som resultatområden föreslås dels två rörelsegrensenheter, en för telefon och en för telegraf, telex och datakommunikation, dels en enhet för den övergripande planeringen av telenätet.

De fyra nuvarande distriktskontoren föreslås ombildade till regionkontor med i första hand en konsultfunktion gentemot teleområdena.

Vidare föreslås fyra landsomfattande resultatenheter, en för radioverksamhet, en för entreprenadverksamhet, en för materielförsörjning och en för industriell verksamhet. Radioenheten omfattar de sex nuvarande radiofjärrnätsområdena och till materielförsörjningsenheten skall knytas den lokala förrådsverksamheten.

Inom centralförvaltningen inrättas – utöver de nämnda resultatområdena – centrala staber för administration, ekonomi och teknik. Därutöver inrättas en stab för rationaliserings- och arbetarskyddsfrågor och en stab för långsiktig planering.

Den föreslagna organisationen beräknas i huvudsak vara genomförd till

sommaren 1975, men det förutses dröja till början av 1980-talet innan anpassningen till den nya organisationen helt har kunnat ske.

Motionen

I motionen 1973:2111 av herr Dahlgren m. fl. (c) hemställs att riksdagen vid sin behandling av propositionen beslutar att hos Kungl. Maj:t anhålla om att försöksverksamheten med företagsdemokrati inom televerket presenteras riksdagen och att riksdagen samtidigt föreläggs förslag till mera permanenta riktlinjer för personalinflytandet inom televerket.

Utskottet

I förevarande proposition framläggs på grundval av en inom televerket verkställd utredning förslag angående ny organisation för televerket. Målen för den föreslagna organisationen har därvid varit att få till stånd ökad delegering av ansvar och befogenheter från centralförvaltningen samt ökad effektivitet. Departementschefen anser delegeringen nödvändig för att ge de anställda på olika nivåer större arbetstillfredsställelse och för att förbättra möjligheterna till en väl utvecklad företagsdemokrati med medinflytande för personalen inom skilda organisationsenheter. Åtgärden anses också ligga i linje med riksdagens tidigare uttalanden bl. a. i samband med behandlingen år 1973 av propositionen angående omlokalisering av statlig verksamhet (prop. 1973:55, InU 1973:22, rskr 1973:220). De mål som uppställts av televerket anser departementschefen väl lämpade för att ligga till grund för en ny organisation.

I den föreslagna organisationen läggs på teleområdena — som geografiskt avgränsade resultatenheter — större ansvar för verksamheten varjämte de direkt underställs generaldirektören. Jämfört med nuläget får de ett mera klart uttalat ansvar för ekonomi, service, personalpolitik m. m., allt inom ramen för de samhälleliga målen. Vid sidan härav skapas för sammanhållning på central nivå ett övergripande resultatansvar genom s. k. resultatområden avseende dels telefon, dels telegraf, telex och datakommunikationer och dels den övergripande planeringen av telenätet.

För vissa verksamheter anses en mera långtgående delegering till lokal nivå inte möjlig eftersom verksamheten har sådan karaktär att den måste hållas ihop för hela landet av en huvudansvarig instans. Detta gäller för entreprenadverksamheten, radioverksamheten, materielförsörjningen och den industriella verksamheten. För dessa verksamhetsgrenar föreslås därför inrättande av landsomfattande resultatenheter.

Genom en organisation uppbyggd på resultatenheter skapas enligt propositionen förutsättningar för ökad delegering av ansvar och befogenheter från centralförvaltningen.

Även utskottet finner skäl tala för att systemet med resultatenheter läggs till grund för den nya organisationen.

En organisation av den typ som föreslås kan emellertid enligt

påpekande från remisshåll leda till konflikter av skilda slag om olika ansvariga enheters intressen är motstridiga. Med en klart uttalad intern företagspolicy anser departementschefen dock att problemet inte är så stort. I sista hand torde det få lösas genom samordnande och utjämning insatser från verksledningens sida. Med beaktande härav tillstyrker utskottet departementschefens förslag härom, liksom i vad avser de stabsfunktioner åt verksledningen som skall finnas i centralförvaltningen.

När det gäller rollfördelningen mellan olika enheter i den föreslagna organisationen berör departementschefen särskilt regionkontorens ställning. Dessa motsvaras i nuvarande organisation av distriktskontoren. Cheferna för de senare ansvarar för styrning, övervakning och samordning av den lokala verksamheten. I den föreslagna organisationen blir som nämnts teleområdena direkt underställda generaldirektören. Regionkontoren föreslås därvid i första hand få en konsultfunktion. De avses dock få vissa ledningsfunktioner delegerade från generaldirektören. Departementschefen påpekar i sammanhanget att förslaget är att betrakta som ett principförslag och att detaljerna får bli föremål för fortsatta utredningar och överväganden. Bl. a. uppges att televerket noggrant kommer att gå igenom rollfördelningen i olika beslutsprocesser för att klarlägga skilda enheters ansvar. Utskottet finner det angeläget att så sker särskilt med avseende på frågan om regionkontorens ställning samt ansvarsfördelningen mellan resultatområdena och teleområdena. Med hänvisning till det anförda tillstyrks propositionen även i denna del.

Som ett viktigt inslag i den nya organisationen framhåller departementschefen det utökade personalinflytandet på olika nivåer. Medbestämmanderätten för personalen föreslås omfatta icke avtalsbara frågor inom personaladministration, organisation och rationalisering, verksamhetsplanering samt teknisk och administrativ utveckling. Beslut i viktiga frågor inom dessa områden skall enligt förslaget fattas av företagsnämnder eller utskott till nämnder i vilka kommer att ingå lika många representanter för personalen som för verksledningen. Den utvidgade företagsdemokratin föreslås bli närmare utformad i samråd mellan verksledningen och personalorganisationerna. Personalinflytandet bör vidare utformas enligt de riktlinjer som uppdragits av delegationen för förvaltningsdemokrati (DEFF) för försöksverksamheten med fördjupad förvaltningsdemokrati. Riktlinjerna uppges bl. a. innebära att företagsnämndsorganisationen integreras i verkets reguljära organisation samt att företagsnämnden och eventuella särskilda beslutsorgan tilläggs beslutanterätt i särskilda frågor. Organisationen bör enligt departementschefen i denna del få försökskaraktär.

Utskottet finner det värdefullt att representanter för personalen ingått i den styrkommitté, som lett utredningsarbetet beträffande organisationsförslaget, liksom att personalrepresentanter beretts tillfälle att delta i alla de grupper, som arbetat med olika detaljfrågor. Utskottet vill i anslutning härtill understryka vikten av att även vid genomförandet av den nya organisationen särskild hänsyn tas till personalen. Därvid bör eftersträvas att personalfrågorna lösas utan friställning och tvångsförflyttning av

anställda och att personal som ej behövs inom den nya organisationen bereds andra meningsfulla uppgifter.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks propositionen i berörda hänseenden.

Utskottet tillstyrker även övriga delar av departementschefens förslag, vilket bl. a. innebär att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare utformningen av organisationen. Kungl. Maj:t bör därvid bemyndigas att besluta om sådana avvikelser från förslaget som inte bryter mot grundprinciperna för den nya organisationen. Vidare bör Kungl. Maj:t få bemyndigande att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för genomförandet av organisationen.

I motionen 1973:2111 har hemställts att försöksverksamheten med företagsdemokrati presenteras riksdagen och att riksdagen samtidigt föreläggs förslag till mera permanenta riktlinjer för personalinflytandet inom televerket.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att utfallet av försöksverksamheten kan antas få betydelse för utvecklingen mot ökad företagsdemokrati även inom andra områden. Det vidgade personalinflytandet i televerket bör utformas bl. a. efter de riktlinjer som uppdragits av den förutnämnda delegationen för förvaltningsdemokrati. Av direktiven för den s. k. arbetsrättskommittén framgår vidare att de sakkunniga i kommittén bör samråda med bl. a. nämnda delegation beträffande de offentligt anställda. Då den av motionärerna aktualiserade frågan sålunda torde komma att behandlas i ett vidare sammanhang och senare torde underställas riksdagens prövning, bör motionärernas yrkande inte nu föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida, varför motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. godkänner de av departementschefen i propositionen 1973:171 förordade riktlinjerna för en ny organisation för televerket,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om sådana avvikelser från den föreslagna organisationen, som inte bryter mot grundprinciperna för organisationen,
3. bemyndigar Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för genomförandet av den nya organisationen,
4. avslår motionen 1973:2111.

Stockholm den 27 november 1973

På trafikutskottets vägnar
SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lindahl (s), Hugosson (s), Rosqvist (s), Sellgren (fp), Lindberg (s), Håkansson (c), Östrand (s), Clarkson (m), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Torwald (c), Sundgren (s) och Komstedt (m).